

PAŃSTWOWA KOMISJA BADANIA WYPADKÓW LOTNICZYCH

Informacja o zdarzeniu [raport]

Numer ewidencyjny zdarzenia:	314/16			
Rodzaj zdarzenia:	WYPADEK			
Data zdarzenia:	<i>27 lutego 2016 r.</i>			
Miejsce zdarzenia:	<i>Smardzko</i>			
Rodzaj, typ statku powietrznego:	<i>Paralotnia PPG Skrzydło Hadron 24 (Dudek Paragliders), napęd plecakowy, silnik Solo 210</i>			
Znaki rozpoznawcze SP:	<i>Nie dotyczy</i>			
Dowódca SP:	<i>Pilot paralotniowy</i>			
Liczba ofiar / rodzaj obrażeń:	<i>Śmiertelne</i>	<i>Poważne</i>	<i>Lekkie</i>	<i>Bez obrażeń</i>
	-	<i>1</i>	-	-
Nadzorujący badanie:	<i>Agata Kaczyńska</i>			
Podmiot badający:	<i>Użytkownik / PKBWL</i>			
Skład zespołu badawczego:	<i>nie wyznaczano</i>			
Zalecenia:	<i>Nie formułowano</i>			
Data zakończenia badania:	<i>22 czerwca 2016 r.</i>			

Przebieg i okoliczności zdarzenia:

Uczestnicy: Pilot paralotniowy, mężczyzna lat 35. Posiadał świadectwo kwalifikacji PGP z uprawnieniami PPG.

Nalot łączny: około 60 godzin, w tym z napędem: około 60 godzin. Poprzednie loty pilot wykonywał w dniu 01.11.2015 r. Zdarzenie nastąpiło podczas drugiego lotu w dniu 27.02.2016 r.

Zestaw paralotniowy:

Skrzydło: model Hadron 24, data produkcji: 04.2013

Napęd plecakowy z silnikiem Solo 210

Silnik: Solo 210

Spadochron ratowniczy: nie był zamontowany

Obciążenie:

Ciężar napędu: ok. 20 kg

Ciężar paralotni: 5,8 kg

Ciężar RSH: brak

Ciężar pilota: 85 kg

Ciężar pozostałego wyposażenia: 0,5 kg

Ciężar paliwa: 5 kg

Łącznie: około 116,3 kg

Obciążenie paralotni wynosiło około 116 kg i przekraczało o około 10% górną granicę podaną przez producenta w podręczniku użytkownika dla lotów nie slalomowych i nie akrobacyjnych¹.

5. DANE TECHNICZNE

Hadron	20	22	24	26	28
Certyfikat	-	-	-	-	-
Load test [kg]	1179				
Liczba cel	59	59	59	59	59
Powierzchnia w rozłożeniu [m ²]	20,00	22,00	24,00	26,00	28,00
Powierzchnia w rzucie [m ²]	17,36	19,10	20,83	22,57	24,30
Rozpiętość w rozłożeniu [m]	10,86	11,39	11,90	12,38	12,85
Rozpiętość w rzucie [m]	8,78	9,21	9,61	10,01	10,38
Wydłużenie w rozłożeniu	5,90				
Wydłużenie w rzucie	4,44				
Prędkość opadania [m/s]	min = 1,0; trym = 1,2-1,7; max = 2,8				
Prędkość postępową [km/h]	min = 24; trym = 38-51; max = 62				
Najdłuższa cięciwa [cm]	227,93	239,06	249,70	259,89	270,49
Najkrótsza cięciwa [cm]	36,51	38,30	40,00	41,63	43,33
Długość linek z taśmami nośnymi [m]	7,01	7,34	7,67	7,98	8,28
Łączna długość linek [m]	335,00	351,00	366,00	383,00	398,00
Masa startowa [kg]	50-70(120)*	65-85(140)*	80-105(160)*	95-120(160)*	110-140(160)*
Masa startowa DGAC [kg]	50-120	65-140	80-160	95-160	110-160
Waga skrzydła [kg]	5,2	5,6	5,8	6,0	6,5
Linki	Edelrid A-8000U: 025 & 050 & 120 & 200; 7343-280				
Tkanina	Porcher Evolution+ 40 g/m ²				
	Dominico tex 34 g/m ²				
	Porcher Hard 40 g/m ²				
	SR Scrim, SR Laminate 180 g/m ²				
Taśmy nośne	PASAMON - Bydgoszcz, Polska				

(* Sugerowana maksymalna masa startowa do slalomów, akrobacji itp. UWAGA: skrzydło zmienia znacznie swe zachowanie wraz ze wzrostem obciążenia. Największe obciążenia wymagają największych umiejętności ze strony pilota.

¹ Zupełnie odrębną kwestią jest pewnego rodzaju sprzeczność w podręczniku użytkownika wynikająca z treści pierwszego zdania pkt. 3.9 Akrobatyka cyt.: „Hadron nie został zaprojektowany do wykonywania figur akrobacyjnych” (str. 29) oraz treści uwagi zamieszczonej pod tabelą w pkt. 5. Dane techniczne cyt.: „Sugerowana maksymalna masa startowa do slalomów, akrobacji itp.”. W ocenie Komisji treść podręcznika powinna być jednoznaczna i niesprzeczna w odbiorze dla przeciętnego użytkownika, o czym, poinformowano producenta skrzydła, który powinien podjąć analizę tego problemu.

Dane powyższe pochodzą z Podręcznika użytkownika (str. 34) dla skrzydła Hadron (wersja z 2012 r. odpowiednia dla egzemplarza paralotni używanego przez pilota).

Faktyczne obciążenie mieściło się w podanym przez producenta przedziale sugerowanej masy startowej do slalomów, akrobacji itp., która w podręczniku użytkownika została podana w tabeli danych technicznych i wynosi 160 kg, jednak z zastrzeżeniem, że skrzydło zmienia znacznie zachowanie wraz ze wzrostem obciążenia, a największe obciążenia wymagają największych umiejętności ze strony pilota.

Warunki atmosferyczne: *Zgodnie z informacją uzyskaną od pilota na miejscu startu wiał wiatr laminarny o prędkości około 2 m/s. Bezchmurnie. Na wysokości około 50 wystąpiła nieprzewidziana przez pilota turbulencja.*

Przebieg zdarzenia:

W dniu 27 lutego 2016 r. po przyjeździe na lądowisko w miejscowości Smardzko około godziny 9:00 pilot przygotował się do lotu. Po prawidłowym starcie wykonał lot trwający około 20 minut i wylądował bez żadnych przeszkód ani niepokojących sygnałów ze strony sprzętu. Po odpoczynku i ogrzaniu się pilot ponownie przygotował się do lotu a następnie wystartował. Start przebiegł prawidłowo, bez żadnych przeszkód.

Następnie pilot kontynuował lot w promieniu około 1 km od miejsca startu. Lot odbywał się na wysokości od 50 do 200 metrów. Po około 20 minutach lotu na wysokości około 50 m będąc w lekkim zakręcie pilot poczuł silny podmuch wiatru. Doszło do deformacji skrzydła – w ocenie pilota nastąpiło podwinięcie czołowe. Pilot zaciągnął linki sterownicze lecz nie przyniosło to oczekiwanej reakcji. W jego ocenie reakcja na zaistniałą sytuację była prawidłowa i zgodna z zaleceniami producenta. Mimo to doszło do lekkiej rotacji i gwałtownej utraty wysokości. Wskutek upadku na ziemię pilot doznał ciężkich obrażeń ciała i został przetransportowany do szpitala.

W ocenie pilota warunki pogodowe w miejscu startu nie wskazywały na możliwość wystąpienia turbulencji w powietrzu. Wiatr był jednostajny około 2 m/s. Jednak była godzina 11.30 LT i zachmurzenie nie występowało stąd nie można wykluczyć, że, przy dużym nasłonecznieniu występującym tego dnia, nastąpił rozwój termiki. To mogłoby tłumaczyć wystąpienie turbulencji w powietrzu, której pilot nie przewidywał - w taką właśnie turbulentną masę powietrza pilot mógł w sposób niezamierzony wlecieć.

Należy też zwrócić uwagę na fakt, że od ostatnich lotów pilota upłynęło kilka miesięcy, a warunki atmosferyczne w dniu zdarzenia wymusiły na pilocie konieczność wylądowania i wypoczynku – w tym ogrzania się [oczywiście należy ocenić bardzo pozytywnie decyzję pilota o lądowaniu], co ogólnie może wskazywać, że te czynniki mogły w pewnym stopniu przyczynić się do sposobu reakcji pilota na podwinięcie skrzydła a w konsekwencji na tempo wyprowadzenia z niebezpiecznego stanu lotu.

Kolejnym zagadnieniem, na który Komisja pragnie zwrócić uwagę jest dobór skrzydła do posiadanych umiejętności i doświadczenia. Producent jednoznacznie w wydany podręczniku użytkownika opisuje cechy i doświadczenie pilota, dla którego dedykowany jest dany model skrzydła paralotni. Pilot, uczestnik zdarzenia zadeklarował posiadanie 60 godzin nalotu ogólnego na paralotniach z napędem. Odbiega to w znacznym stopniu od kilkuset godzin rocznie łącznie

z warunkiem umiejętności panowania nad szybkim i zwrotnym skrzydłem, o których mówi producent. Nie można też przy doborze skrzydła pomijać przewidywania właściwości i zachowania skrzydła przy rzeczywistym obciążeniu wynikającym np. z doboru rodzaju napędu, wózka, silnika, ilości paliwa itp.

Poniżej informacja z podręcznika użytkownika paralotni Hadron.

PODRĘCZNIK UŻYTKOWNIKA

2. O SKRZYDLE

Dla kogo Hadron?

Jesteś doświadczonym pilotem paramotorowym, który w powietrzu spędza po kilkaset godzin rocznie. Potrafisz panować nad szybkim i zwrotnym skrzydłem. Lubisz zabawy nad ziemią (slalomy, wing overy, foot drag...), być może startujesz w wysokiej rangi zawodach lub planujesz pobić rekord świata.

Szukasz szybkiego i zwrotnego skrzydła o doskonałym handlingu i małym zapotrzebowaniu na moc. Musi być także odporne na turbulencje, czyli w grę wchodzi w zasadzie tylko skrzydło samostateczne.

Jeżeli dodasz do tej listy życzeń jeszcze małe rozmiary wymarzonego skrzydła, to trzeba stwierdzić, że Twoje oczekiwania powinien spełnić właśnie Hadron.

Dodatkowo zdaniem Komisji wyposażenie się do lotu w spadochron ratowniczy powinno być priorytetem każdego pilota wykonującego loty na paralotniach.

Działania profilaktyczne podjęte pilota:

Pilot zdecydował się na samodzielne szkolenie wznawiające w zakresie oceny prognozy pogody przed podjęciem decyzji o wykonaniu lotów w danym dniu.

Wnioski:

Przyczyny zdarzenia:

Niezamierzony wlot w obszar turbulencji.

Nie można wykluczyć, że z uwagi na długą przerwę w lotach reakcje pilota były nieadekwatne do zaistniałej sytuacji, co nie dało szansy na wyprowadzenie skrzydła z niebezpiecznego stanu lotu przy deficycie wysokości (początek zdarzenia na 50 m).

Okoliczności sprzyjające:

- niewystarczające przygotowanie przedlotowe w zakresie analizy prognozy pogody w rejonie planowanych lotów, z brakiem przewidywania oczywistej możliwości wystąpienia termiki w dniu lotów;*
- nieduże doświadczenie pilota w stosunku do wskazań określonych dla modelu paralotni wymagającego dużych umiejętności,*
- nieadekwatny dobór skrzydła do faktycznego obciążenia, które mieściło się w górnej granicy obciążeń podanych przez producenta, w stosunku do aktualnego poziomu doświadczenia pilota.*

Zalecenia dotyczące bezpieczeństwa: Komisja nie formułowała zaleceń dotyczących bezpieczeństwa.

Koniec

	Imię i nazwisko	Podpis
Nadzorujący badanie:	<i>Agata Kaczyńska</i>	<i>podpis na oryginale</i>